

Jevrejski istorijski muzej u Beogradu

Izložba crteža Moše Mevoraha
„Oficiri Kraljevine Jugoslavije – Portreti iz nemačkih zarobljeničkih logora 1941“

Izložbu priredile
Vojislava Radovanović, Branka Džidić,
Barbara Panić

Autor teksta za katalog
Barbara Panić

Priprema za štampu i dizajn
Barbara Panić

Štampa
LION

Tiraž
150

MUZEJI SRBIJE
DESET DANA OD 10 DO 10

Izložba crteža Moše Mevoraha
„Oficiri Kraljevine Jugoslavije –
Portreti iz nemačkih zarobljeničkih
logora 1941“

Jevrejski istorijski muzej

Maj, 2015.

Moša Mevorah rođen je 1890. u uglednoj beogradskoj sefardskoj porodici. Deda, po kome slikar nosi ime, bio je ugledni trgovac i dvorski menjač, a otac Avram poznati bankar i osnivač Klasne lutrije Srbije.

Prve školske dane Moša Mevorah je proveo u "Osnovnoj muškoj i ženskoj školi kod Saborne crkve". Istovremeno je učio veronauku četvrtkom i nedeljom u jevrejskoj školi. Pohađao je Prvu beogradsku gimnaziju, a studirao na Eksportnoj akademiji u Beču i na Pravnom i Filozofskom fakultetu u Beogradu.

Neposredno pred izbijanje Prvog balkanskog rata stupio je u beogradski Đački eskadron kao redov-konjanik. Zahvaljujući patriotizmu i hrabrosti, iz rata je izašao sa činom konjičkog potporučnika. Bio je učesnik u Prvom svetskom ratu i sa srpskom vojskom prešao goleti Albanije preživene snegom u zimu 1915. Učestvovao je u proboju Solunskog fronta. Odmah po aprilskom bombardovanju Beograda 1941. mobilisan je u redove Vojske Kraljevine Jugoslavije. Kapitulacija zemlje 17. aprila zatekla ga je na Palama. Kao ratni vojni zarobljenik naredne četiri godine proveo je u logorima Rajha. Zahvaljujući odredbi Treće ženevske konvencije, koja se odnosi na postupanje sa ratnim vojnim zarobljenicima, preživio je i vratio se u rodni grad marta 1945. Naredbom Vrhovnog komandanta 1947. unapređen je u rezervnog konjičkog potpukovnika.

Sa prvom Alijom, koju je organizovao Savez jevrejskih opština Jugoslavije, iselio se u Izrael 1949.

Moša Mevorah je od rane mladosti bio aktivni učesnik u životu jevrejske zajednice. Jedan je od osnivača *Hevrat Bahurim*, društva za pomaganje siromašnih đaka, i omladinskog cionističkog društva *Gideon*. Bio je sekretar dobrotvornog društva *Potpora*, a za vreme boravka u Beču sekretar *Esperanze*, sefardskog studentskog društva, i član *Bar Giore*, studentskog udruženja cionista Balkana. Nosilac je najviših državnih priznanja i odlikovanja.

U Izraelu je bio član društva *Hitahduta Olej Jugoslavija*, koje su 1935. osnovali jugoslovenski Jevreji useljeni u Palestinu, član Udruženja jugoslovenskih zarobljenih oficira i član-prijatelj Muzeja umetnosti Tel Aviva.

Govorio je ladino, hebrejski, nemački, francuski, italijanski i engleski jezik.

Moša Mevorah je umro u Ramat Ganu 1982.

Moša Mevorah je još kao dečak crtao, kako je sam isticao, predmete i predele iz prirode. Sa petnaest godina je počeo da pohađa slikarsku školu Mihajla Petrovića. Za vreme boravka u Beču posećivao je časove slikanja na Tehničkoj visokoj školi.

Po povratku iz nemačkog zarobljeništva radio je portrete i crteže za Državno izdavačko preduzeće *Prosveta*. U Izraelu se profesionalno bavio slikarstvom. Radio je portrete za izrade klišeja za izraelske novine. Za Ministarstvo zdravlja uradio je 14 portreta članova misije Svetske zdravstvene organizacije. U izdavačkom preduzeću *Masada* objavio je knjigu *Dejoknosot Sofrim* sa 34 portreta izraelskih književnika. Naslikao je 15 portreta osnivača Tel Aviva za Istorijski muzej Tel Aviva. Njegovi portreti se nalaze u Jevrejskom nacionalnom fondu – portret Josefa Sprinzaka, prvog predsednika Kneseta, u Bibliografskom institutu Gnazim – portret Ašera Baraša, književnika i prevodioca, u Ministarstvu prosvete – portret Lea Kestenberga, čuvenog flautiste i muzikologa.

Posebno značajan opus u likovnom stvaralaštvu Moše Mevoraha predstavlja galerija portreta od preko 600 njegovih ratnih drugova, nastalih za vreme zarobljeništva u Nemačkoj. Stotine tih crteža, nežnog kolorita i izrazitog osećaja za prikaz realističnog, u toku rata poslate su porodicama zarobljenih. Sačuvani crteži danas predstavljaju, ne samo vredna umetnička dela, već i trajnu dokumentaciju jednog perioda.

U Jevrejskom istorijskom muzeju u Beogradu čuva se 20 portreta i jedan autoportret. Većina crteža je iz Oflaga XIII-B, iz 1941. Jedino je portret Danijela Kamposa nacrtan 1944. u Osnabriku. Većinu crteža je Muzeju poklonila Luci Petrović Mevorah, ćerka Moše Mevoraha.